

LIETUVOS ŠILUMOS TIEKĖJŲ ASOCIACIJA

Kodas 124361985, Vito Gerulaičio g. 1, LT-08200 Vilnius. Tel.(8-5) 2667025, Faks. (8-5) 2356044. El. paštas info@lsta.lt

Juridinių asmenų registras, VI „Registru centras“ Vilniaus filialas

Interneto svetainė www.lsta.lt Atsiskaitomoji sąskaita LT27 7044 0600 0125 7217, AB SEB bankas

Valstybinei kainų ir energetikos kontrolės komisijai,

2018-01-22 Nr. 4

į 2018-01-10 Nr.

DĖL ENERGETIKOS ĮMONIŲ INVESTICIJŲ VERTINIMO IR DERINIMO VALSTYBINĖJE KAINŲ IR ENERGETIKOS KONTROLĖS KOMISIJOJE TVARKOS APRAŠO PAKEITIMO PROJEKTO

Skubos tvarka Lietuvos šilumos tiekėjų asociacija (toliau – **Asociacija**) išnaginėjo Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos (toliau – **Komisija**) pateiktą derinimui nutarimo „*Dėl energetikos įmonių investicijų vertinimo ir derinimo valstybinėje kainų ir energetikos kontrolės komisijoje tvarkos aprašo pakeitimo*“ projektą (toliau – **Aprašo projektas**). Žemiau pateikiame tik kelias esmines priežastis, kurios leidžia teigti, kad Aprašo projekto pakeitimai yra esminiai ir galimai ženkliai apsunkins sklandų šilumos tiekimo įmonių planuojamų investicijų derinimą Komisijoje dėl šių priežasčių:

Pirma. Dažnu atveju įmonei planuojant investicijas į tam tikro turto atnaujinimą, įmonės turto apskaitoje šis turto vienetas yra apskaitomas, kaip sudėtinė kito turto dalis (pvz. katilo degiklis), t.y. dažnu atveju nėra galimybės išskirti planuojamo rekonstruoti (modernizuoti) turto vieneto likutinę vertę ir pateikti ją Komisijai kasmet iki spalio 1 d.;

Antra. Komisija sudaro sąlygas atskiroms šilumos sektoriaus investicijų grupėms (sistemų modernizavimui, patikimumui, naujų vartotojų prijungimui ir t.t.) investicijas priskirti (suderinti) tik po jų įgyvendinimo, tačiau išlieka tikimybė, kad Komisija gali tokių investicijų ir nesuderinti po jų įgyvendinimo. Pvz. dalis šilumos tiekimo įmonių, siekdamas įgyvendinti nacionalinių teisės aktų reikalavimus, investavo į nuotolinės duomenų nuskaitymo sistemos įdiegimą pas šilumos vartotojus. Tačiau dėl skirtingo investicijų tikslingumo traktavimo, Komisija tokių investicijų nesuderino (-a), nors dalis jų yra suderintos su atitinkamų savivaldybių tarybomis. Atsižvelgiant į tai, būtina aiškiau reglamentuoti tokių investicijų, kurias būtina įgyvendinti vadovaujantis šalies teisės aktais, įgyvendinimą su Komisija derinant tik po jų įgyvendinimo.

Trečia. Aprašo projekte numatyta, kad finansinių rodiklių skaičiavimuose Komisija naudos pradinį investicijų dydį, kuris numatomas įvertinus ES paramos, valstybės subsidijų ir kt. lėšų dalį, t.y. atitinkamai šį dydį atimant iš investicijų vertės. Asociacijos nuomone, nėra tikslinga tokias investicijas vertinti be ES paramos dalies, kadangi ES paramos dalis yra skaičiuojama teoriškai, o tiksliai ES ar kitos dotacijos paramos dalis gali būti žinoma tik projektą įgyvendinus. Be to paminėtina, kad projektams, kuriuos planuojama įgyvendinti su ES parama yra būtina sąlyga, projekto investicijas suderinti su Komisija, o Komisijos nutarimą pateikti paraiškų vertinimo metu.

Ketvirta. Keičiamas investicijų vertinimo kriterijų (investicijos finansinės grynosios dabartinės vertės ir finansinės vidinės investicijos gražos normos) skaičiavimas taip, kaip reglamentuoja VŠĮ Centrinės projektų valdymo agentūros direktoriaus 2014 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr.2014/8-337 (2016 m. gruodžio 31 d. įsakymo Nr.2016/8-225 redakcija) patvirtinta Investicijų projektų, kuriems siekiama gauti finansavimą iš ES struktūrinės paramos ir/ar valstybės biudžeto lėšų, rengimo

metodika (toliau – CPVA metodika). Paminėtina, kad CPVA metodikoje skaičiuojami investicijų vertinimo kriterijai nėra pagrindiniai rodikliai įtakojantys planuojamo projekto tikslingumą jo įgyvendinimui, kad ir kokie, finansiniu požiūriu, jie būtų maži ar neigiami. CPVA metodikoje svarbiausias rodiklis, lemiantis planuojamo projekto (investicijų) poreikį (tikslingumą) – ekonominis naudos ir išlaidų santykis (toliau – ENIS), kurio apskaičiavimui yra vertinama projekto (investicijų) įtaka visuomenei ir (ar) aplinkai, t.y. energijos (šilumos) tiekimo patikimumo padidėjimas, aplinkos oro taršos sumažėjimas ir pan. Bendrovės nuomone, tikslinga iš CPVA metodikos perkelti ne tik šiuos finansinius rodiklius, bet ir projekto tvarumą pagrindžiantį ENIS rodiklį.

Penkta. Iš teksto nėra aiškios kai kurios Aprašo projekte nurodytos sąvokos ar nuostatos. Pvz.:

- Ar Komisija yra įvertinusi kokią įtaką investicijų vertinimo rezultatams turės keičiama finansinės dabartinės vertės, finansinės vidinės investicijų gražos normos skaičiavimo tvarka, pereinant prie CPVA taikomos vertinimo metodikos? Prašome pateikti tokių skaičiavimų rezultatus.
- Kodėl INV derinimo tvarkos projekte numatyti pakeitimai, tiesiogiai susiję su kainų nustatymo principais, nėra perkelti į atitinkamų sektorių kainų nustatymo metodikas ir kada planuojama tai padaryti? Nežinant, kaip tam tikrų investicijų vertinimas bus reglamentuotas minėtose metodikose, nėra galimybės objektyviai įvertinti siūlomų INV derinimo tvarkos pakeitimų.
- Kas laikytina nenudėvėto turto likutine verte? Likutinė vertė buhalterinė ar reguliacinė? (šilumos kainodaroje turto buhalterinė ir reguliacinė vertės nesutampa).
- Kaip turi būti įrodoma, kad turtas nebetinkamas naudojimui ne dėl energetikos įmonės priklausančių priežasčių? Tai labai subjektyvus vertinimas, o Komisija į Energetikos inspekciją kreipsis tik išimtiniais atvejais ir į jos išvadas neprivalo atsižvelgti („gali atsižvelgti į VEI išvadą“).
- Jei turto tarnavimo laikas bus nustatomas pagal techninio paso duomenis, o ne pagal kainoje įvertintus nusidėvėjimo normatyvus, kaip bus užtikrinamas atliktų investicijų padengimas? Ar šis pakeitimas reiškia, kad nuo šiol nusidėvėjimo normatyvai, taikomi kainų skaičiavimuose, bus nustatomi techninio paso duomenų pagrindu?
- Ta aplinkybė, kad nenudėvėto turto likutinė vertė, atlikus investiciją į atnaujinimą, negali būti pripažinta reguliuojamo turto verte, reiškia, kad šilumos kainų perskaičiavimų metu, bus koreguojamos bazinės nusidėvėjimo sąnaudos, bei investicijų graža? Šiuo metu galiojanti šilumos kainų nustatymo metodika numato turto reguliacinės vertės koregavimus tik dėl naujai atliktų investicijų.
- Kas laikytina turtu, skirtu energetikos įmonių bendrosioms personalo reikmėms?
- Ar Investicijų derinimo tvarkos pakeitimo projekto 48¹ punkte numatytas pakeitimas reiškia, kad tokio tipo investicijos Komisijos bus suderinamos neatliekant jų vertinimo, užteks fakto, kad jos privalomos pagal teisės aktus? Ar tokio tipo investicijoms bus taikomas Investicijų derinimo tvarkos 42² punktas?

- Ar Komisija yra sudariusi baigtinį investicijų sąrašą, kuriame nurodomos investicijos, atitinkančios Nacionalinės šilumos ūkio plėtros programos įgyvendinimą, sistemų saugumui ir patikimumui užtikrinti? Prašome pateikti atitinkamų investicijų sąrašą.

Šešta. Kadangi Asociacija kol kas neturi atsakymų į aukščiau užduotus klausimus, todėl žemiau pateikiame tik kelis pasiūlymus:

- Šilumos tinklų atveju, kai vienu inventoriniu numeriu (arba unikaliu numeriu) apibrėžtų šilumos tinklų ilgis svyruoja nuo kelių šimtų metrų iki kelių kilometrų, šilumos tinklams įrenginio gamintojo išduoto paso nėra, jei pasas yra reikalingas, jis sudaromas šilumos tinklų montuotojo arba pačios energetikos įmonės. Investicijų derinimo eigoje gali susidaryti įvairios situacijos, kai gamintojo pasų dėl įvairių, nuo energetikos įmonės nepriklausančių priežasčių, pateikimas bus negalimas – tokiu atveju egzistuoja galimybė Komisijai nederinti teikiamos investicijos. Todėl siūlome koreguoti Aprašo projekto 7.9. papunktį sekančiai: „7.9. jei teikiamos derinti Tvarkos aprašo 6.1.1.1–6.1.1.3, 6.1.1.4.1 punktuose nurodytos investicijos, skirtos nenudevėto ilgalaikio turto atnaujinimui, kartu su teikiamu derinti investicijų projektu, energetikos įmonė turi nurodyti Komisijai atnaujinamo (keičiamo) turto tarnavimo laiką, kuris numatytas įrenginio gamintojo išduotame techniniame pase, bei pateikti šio techninio paso kopiją, tuo atveju jei energetikos įmonė tokį pasą turi.“
- Būtina konkrečiau detalizuoti sąvokas minimas 43¹ punkte „įmonių bendrosioms personalo reikmėms“ ir „teritorijų tvarkymui“ – dėl nepakankamo šių sąvokų apibrėžtumo galimi skirtingi jų traktavimai ir nesutarimai tarp Komisijos ir energetikos įmonės.
- Būtina labiau sukonkretinti išvadų, minimų Aprašo projekto 85 punkte gavimo Komisijoje terminus ir/ar energetikos įmonių derinimo Komisijoje laikotarpį (bet ne vėliau kaip...) – dabartinėje derinimo tvarkoje numatytas prašymų išnagrinėjimo ir sprendimų priėmimo Komisijoje 30 dienų laikotarpis gali labai ilgai užsitęsti nuo dėl Energetiko įmonės nepriklausančių priežasčių (tampa labai priklausomas nuo ekspertų ar kitų institucijų išvadų surašymo ir pateikimo Komisijai terminų).
- Reikėtų suteikti energetikos įmonėms ilgesnį laikotarpį, nurodytą Aprašo projekto 97² punkte galutiniam sprendimų dėl kitų metų investicijų priėmimui. Investicijų įgyvendinimo eigoje gali susidaryti situacijų, kai iškyla būtinybė sąrašą papildyti (neplanuotas investicijų, apibrėžtų Tvarkos aprašo 6.1.1.1–6.1.1.3 ir 6.1.1.4.1 punktuose įgyvendinimo poreikis (gali būti susijęs su ekstremalia situacija arba Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšomis finansuojamų projektų kvietimų paskelbimu planuojamų pateikti derinti investicijų sąraše minimais metais)). Reikėtų sukonkretinti, ar Komisijoje bus derinama investicija, jei ji nebuvo įtraukta į pateikiamą sąrašą. Siūlome šį punktą koreguoti taip: „97². *Elektros, Dujų, SND ir Šilumos įmonės kasmet iki gruodžio 1 d. pateikia metinį (t. y. tolesnių vienerių metų) Komisijai planuojamų pateikti derinti Tvarkos aprašo 6.1.1.1–6.1.1.3 ir 6.1.1.4.1 punktuose apibrėžtų investicijų sąrašą, pažymėdamos investicijas į turto, kurio naudingojo tarnavimo laikotarpis yra trumpesnis, nei Komisijos nustatyti arba su ja suderinti ilgalaikio turto nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvai, atnaujinimą. Esant būtinybei šis sąrašas gali būti tikslinamas.*
- Reikėtų sukonkretinti, koks suvartojamos šilumos kiekio pokytis prašomas nurodyti 5 priedo 7 lentelėje ir kaip jį apskaičiuoti – ne visais atvejais yra techninės galimybės tokį pokytį užfiksuoti techniniais (apskaitos) prietaisais. Taip pat reikėtų sukonkretinti kokiais atvejais turi būti nurodomos darbo užmokesčio sąnaudos arba nurodyti pastabą „*jei tokius duomenis įmonė turi“ – planuojant būsimas investicijas, kai nėra parengtų projektų, išskirti darbo užmokesčio sąnaudas yra problematiška.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, prašome Komisijos artimiausiu metu surengti suinteresuotų šilumos tiekimo įmonių bei atsakingų Komisijos atstovų susitikimą, kuriame būtų aptartos esminės Aprašo projekto nuostatos. Tai leistų šilumos tiekimo įmonėms paruošti ir pateikti kvalifikuotas ir konkrečias pastabas rengiamam Aprašo projektui.

Pagarbiai,
Prezidentas

A handwritten signature in blue ink, consisting of a horizontal line followed by a stylized, cursive script.

V. Stasiūnas